

Tek ürüne bağlı kalmak, bu ürün ne kadar gelir getiriyorsa getirsin, ülke için tehlikelidir. Venezüella'nın petrol bağımlılığında bu durum bir kere daha görölüyor. Ülke petrol zenginidir ve büyük gelir elde etmektedir. Chavez yönetimi de bu geliri halkın gelir düzeyini yükseltmek, sağlık ve eğitim konusunda iyileştirmeler yapmak için kullanmıştır. Rejimin tek adamlığı bu iyileştirmeler yanında geri planda kalmaktadır. Venezüella'da bürokrasiye karşı komünler aracılığıyla paralel bir devlet iktidarı kurulmuş ve bu paralel iktidarın harcamaları petrol geliriyle finanse edilmiştir.

21. yüzyıl sosyalizminden söz eden ama bunun için önemli bir analize dayanmayan Chavez ve ekibi, sosyolojik tahlil yapmadan ve esas olarak pratiği değerlendirerek başka bir önemli adım atmıştır: toplumun sayıca az olmayan dışlanmış kesimini politikaya çekmek...

Bu kesim bütün ülkelerde vardır; prekarya olarak adlandırılmaktadır, eskiden lümpen proletarya denilirdi. Marx-Engels üretim sürecinin dışında duran, belirli bir mesleği bulunmayan bu kesimi karşı devrimci olarak görmüştü. Paris'teki işçi ayaklanmalarının bastırılmasında rejimle anlaşılan bu kesimin önemli rolü olmuştu. Bu kesim her yöne kayabilirdi.

Kapitalist ülkelerde bu kesim her zaman bulunmakla birlikte sayıları giderek arttı. Çok sayıda insan üretici güçlerdeki gelişme sonucu işsiz kalmaya ve yeni bir meslek edinemeyerek üretim ve hizmet sürecinin tümüyle dışında kalmaya başladı. Marx-Engels dönemindeki gibi bu kesimi bütünüyle karşı devrimci görmek mümkün değildir, bu kesimin küçük olmayan bir bölümünü kazanmak, sol politikaya çekmek gerekmektedir.

Chavez bunu paralel devlet aygıtı olarak kurulan yeni yerel yönetimlerle ve bunlara merkezden yüksek miktarda para akıtarak yapabildi. Bizde de sokak söylemi yaygındır; sokağa çıkalım, sokakta kazanılır gibi... Sokağın önemli bileşenlerinden birisi prekaryadır; başka bileşenler de vardır ama bu kesim dışarıda tutularak sokak düşünülemez. Bu kesimi dışlayarak hiçbir yere varamazsınız.

Marksizm insanların üretim süreci içindeki konumunu dikkate alarak analiz yapar. Üretim süreci

Latin Amerika: son yirmi yıl - değişmenin zorluğu

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Cuma, 23 Ekim 2020 09:36 -

denildiğinde buna 19. yüzyılda geri planda önem taşıyan ama konumu değişen hizmet sektörü de dahildir. Prekarya bu sektörlerin dışındadır. Sürekli işi yoktur, bugün orada yarın burada genellikle de hizmet sektörünün yan işlerinde çalışarak geçinmeye çalışır.

Bu kesimin sınıf analizine ve sol politik mücadeleye dahil edilmesi gerekmektedir. Bunun nasıl yapılabileceği konusunda bilinen bir yol bulunmuyor. Konuyla ilgili sosyolojik analizler ve bunların yer aldığı kitaplar da görece yenidir.

Chavez yönetimini ABD ile işbirliği içindeki yerli burjuvazinin darbelerine karşı koruyan önemli bir faktör ordu ise, diğeri de sokaktır ve bu sokakta prekarya önemlidir.

Burada “para azalınca ne olacak?” sorusu sorulmalıdır.

Tek ürüne bağlı kalmak tehlikelidir. Bu ürün petrol ise, fiyatı sürekli dalgalanır. Ek olarak bazı kayaların tozlarından petrol elde edilebildiği gibi elektrikli araçların seri üretiminin başlamasıyla petrol ihtiyacı azalacaktır.

Bu nedenle dünya piyasasındaki uygun fiyatlar nedeniyle bir dönem elde edilen yüksek petrol gelirin iyi değerlendirilmesi gerekir. Chavez yönetimi Küba, Bolivya ve Nikaragua’ya destek olarak, ülke içinde halkın hayat düzeyini yükselterek bu büyük geliri kötü değerlendirmede ama uzun vadeli plan da yapmadı.

Venezüella yiyecek maddeleri ve diğer tüketim mallarında ithalata bağımlıdır ve diyelim on yıl içinde bunların artan bir bölümünün içinde üretilmeye başlanması gerekirdi. Daha uzun zamanda başka sanayilerin kurulmasına girişilebilirdi. Bu kuruluşun dışarıda ABD içinde ise burjuvazinin sürekli baltalamasıyla birlikte yürütülebileceğini dikkate alarak zor bir süreç olacağı baştan söylenebilir ama yapılması gerekirdi.

Değişmek kolay değil, hele de yüksek gelirin kısa vadeli harcanmasıyla iyi sonuçlar elde edildiği görüldüğünde hiç kolay değildir. Geçmişte örneklerinin yaşandığı gibi petrol fiyatı düşecek ve Venezüella da ekonomik sıkıntıya girecekti, nitekim de böyle oldu.

Venezüella ikili iktidarın uzun sürdüğü bir ülkedir. Bu iktidar türü ilk kez Ekim devrimi öncesinde Rusya'da görülmüştü: bir yanda Sovyetlerin, diğer yanda burjuvazi ve çarlığın iktidarı vardı. Bu durumun uzun sürmesi mümkün değildi ve nitekim de öyle oldu, ikili iktidar bir tarafa doğru bozuldu.

İkili iktidar halk savaşlarında zorunlu bir aşamadır. Bir yanda kurtarılmış bölgeler, diğer yanda hakim sınıfların iktidarı vardır. Bu iktidarlar sürekli çatışarak kısa olmayan bir süre birlikte yaşayabilirler.

Venezüella'daki ikili iktidar ise bu örneklerin dışındadır. Uzun sürmüş, bazen emperyalizm ve burjuvazinin tarafına doğru bozulmuş, sonra yeniden dengeye gelmiştir ve daha da sürecek gibi görünmektedir.

Venezüella örneğinin yeterince dikkat çekmeyen iki özelliği vardır: prekaryanın sol politikaya sokulması ve uzun ikili iktidar...

Burada teorik belirlemelerin yanı sıra pratikten öğrenmek, denemek ve yanılmak önemlidir. Bürokrasinin etkisini azaltmak için paralel devlet yapısı kurulması teorik analizden çok pratikten öğrenmenin sonucudur, doğal olarak devlet teorisiyle de tamamlanmıştır.

Konuyla ilgili yazılan kitaplarda bilimsel değeri tartışma götürmeyecek öğretim üyeleri sürekli olarak Venezüella'da kurulanın Sovyet iktidarı olmadığını, yerel iktidarların merkezden gelen parayla beslenmesinin ve bu temelde faaliyet göstermesinin daha önce görülmediğini yazıyorlar; doğrudur ama yeni demek yanlış demek değildir.

Bu işleyişin de önemli sorunları vardır, bunlardan birisi de yolsuzluğun hızla yükselmesi, yeni zengin bir kesimin ortaya çıkmasıdır. İktidara yakın olup onun organlarından birisinde yer almak ve bu yolla zenginleşmek yıllardan beri bilinen bir yöntemdir. Her kesim ama özellikle prekarya bu yöneme özellikle yatkındır.

Latin Amerika: son yirmi yıl - değişmenin zorluğu

Engin Erkiner tarafından yazıldı

Cuma, 23 Ekim 2020 09:36 -

Her durumda analiz yaparken görünenle yetinmeyip, görünenin arkasını okuyabilmek önemlidir.

Venezüella 21 yüzyıl sosyalizmi değildir ama şimdiye kadar yapılanlar önemlidir ve buradaki yenilerin önemini görebilmek gerekir.